

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetési helyben a szerző kiadó tulajdonosnál ur. utca 43dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybűt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fűlvétetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyar és Erdélyország (Adó. Jablanczytól Országgyűlési közlemény, január 13-16kán a megyei választások 's megvesztegetések iránt tervezett különféle javaslatok, 's azok különféle módosítása feletti tanácskozások 's vitakozások folytatása; Legújabb: a január 17-21 ülésekben szüntelen tárgybeli rövid értesítések; Debreczeni polgárság előterjesztése a zsidóknak polgárokka lehetése ellen; egri hírek a városi szándékolt tisztújítás ügyében; Nemzeti színház.

Amerika: (Santa Ana ismét elnöke Mexicónak öt évre; Cubában a rabszolga-kereskedést pártolni kezdi O. Donnell az új helytartó.)

Spanyolország: (A' figuerasi szerződés helybenhagyatott; cortes-hírek; Krisztina királyné díjlettéke újra fizetetik; saragossai hírek.)

Anglia: (O'Connell püre jan. 15kén kezdetik meg; Irland ügyét a trónbeszéd szóba hozandja; Hudson Low a sz. illonai börtönész meghalt.)

Franciaország: (Költségvetési adatok; Bonaparte Lajos atyjának ellenmondása; Cayenneben náthahurut, Martiniqueben sárgaláz.)

Portugália: (Cortesnyitó trónbeszéd.)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

A d ó.

Nem sokkal azután, mikor a politikai téren csekély nevem előtt, több megyéből pártemberek jöttek alacsony hajlékomba és arczhevülve szoríták kezemet köszönvén, hogy az alkotmányos elvekről oly buzgón harcolva fáradok. E' lelkes és erős kezek közül nem egy vitte azóta többnyire pedig foganattal, saját megyéjében a „nem fizetés” lobogóját; irántam pedig az egyszer tanusított bizodalmat, melyet én soha meg nem esaltam, megőrizni kegyeskedtek; mert halom folyton és ma is, hogy az alkotmány mellett eke-kély erőmtől szorgalmas harcolást vártak és várnak. Én a' bizalmat mélyen köszönöm 's azonnal munkához fogok is; mert alkotmányért harcolni magyarnak szép tiszte, melyet őseink annyi drága vér elöntésével szentesítettek. —

Ha kegyetek velem a' nemesi alkotmányt megőrizni ohajtlak: jó lesz talán egy kissé a' történetkönyvekbe tekintenünk és megkérdeznünk az öreg tapasztalást: vajjon mi utakon lehet az alkotmányt elveszteni? Higyünk misaját szemünknek. Im a' történetkönyvben felütök egy lapot, melyre való történet van írva; és olvasni fogok. De egy kissé hosszúcska, gyujtanók meg talán ellátott pipáinkban az illatos dohányt.

Dániában az országglási forma korlátos monarchia volt. A' király a' trónt bizonyos családból, születési elsőbbség szerint öröklötte, hogy pedig valósággal uralkodhassék, erre a' statutanács megegyezését kellett birnia. E' statutanács állott az ország főtisztviselőiből, 's még némely a' király által kinevezett tagokból: kik összesen bizonyos állandó szabályok szerint viselték az igazgatás terheit. A' törvényhozás állott a' papság, nemesség és a' városok egyedeiből. A' negyedik status nem volt képviselve; mert a' korona jobbágjai, kik előbb némi előjoggal bírtanak, most már elszegényedve jogtalanságban sínylettek.

A' nemesség birt nyomó befolyással minden országglási ügyre, különösen a' törvényhozásra; ámbár a' király személyes ügyessége 's érdemei által minden országglási erőkön képes lehet uralkodni: mégis Dániának igazgatás-formája aristokratiai volt. Erejének minden tulajdonsága mellett az egyben szerencsétlen volt a' nemesség, hogy a' közvélemény bírósága előtt tekintélyét veszítette. Adómentességéhez, pénzügybeni kiváltságaihoz erősen ragaszkodott; a' közterhekhez járulni birtokához képest vonakodott; holott már a' hadi szolgálatot, melyhez kiváltsága feltétel gyanánt volt kötve, 's melly a' közterhekből a' ő osztályrésze volt, már kizárólag egyedül nem viselte.

A' nemesség IVd. Krisztian uralkodása alatt lelkeség 's eredsény nélkül viselte a' háborut, kijátszván inkább mint teljesítvén kötelességeit; a' vitészség és bátorság, melly tagjait sokáig dicsőítette, már nem vala többé: és mialatt a' katonai dicsőséget 's erényeket elhanyagolta, nem ügykezett ezek hiányát ama másokkal pótolni, mik a' tudomány és műveltség birtokában rejlenek. A' legnagyobb rész csak pénzszerzésen törte fejét 's illy állapotban a' nemesség kiváltságai annál gyűlöltebbekké lettek; mert nem voltak való érdem által igazolva. Egyesek, mint gróf Uhlfeld és Sehestedt, kik a' születés adományához a' tu-

dás és szorgalom kincseit is halmozák, ritka tűnemény voltak; de ezek is csupán azon okból dolgoztak hazajokért, hogy ebben nagyra vágyásuk találjon szinpadot, mellyen azután ők gazdálkodhassanak.

Látják e' kegyetek, hogy a' nemesség Dániában elvesztette tekintélyét, mert elvesztette érdemét.

Másrésről a' papság és a' polgárok osztálya haladott erőben és önértetben. III. Fridrik a' koppenhágai ostrom után az elszánt védelemért jutalmul a' város lakosságának nevezetes szabaditekokat ajándékozott; de már ezek a' polgárságot nem örvendeztetették, sőt kebleikben sajjóbbá tették annak tudalmát, hogy illy 's több kedvezvény kizáró birtokát a' nemesség élvezi. Ez időben már a' papság többnyire polgárokból állott, 's a' polgárokkal tartott.

A' koppenhágai békekötés után az ország közügye nyomoru állapotban volt. A' király érzé, mennyire szükség ezek felől az ország Rendivel tanácskozni, ők orvosolhaták egyedül a' közbajok összegét. — Változtatni kellett a' hadierő állapotján, 's jövedelmi forrásokat nyitni; különben Dánia a' svéd hatalom körmeibe vala előbb utóbb esendő. III. Fridrik a' király nyugott verü ember, többet hajtott a' kötelesség mint a' felvágás szózatára: kora, elvei, 's maga a' királyi eskü szentsége sehogy sem engedék, hogy kormányzás a' la k j a n a k l é n y e g e s változtatását tervezze, csak javításokat ohajtott 's azt reménylette, hogy ezek erőszak és rázkodtatás nélkül létesíthetők. A' szép Zofia Amália királyné birta férjének egész bizalmát. Ő változást kívánt a' közizagzatásban. Lelke tisztább volt, semhogy ne érezze, mennyire nem palástoló, hanem gyökeresen gyógyító szerre volt szükség. Néha beszélt is e' felől férjével: de az udvar nem tervezett. —

Mielőtt megmondanám, mi lett ezen hosszadalmas történetből, még három férfiut kívánok kegyetekkel megismertetni. Egy püspököt, egy polgármestert és egy udvari titoknokot. Csapán azért hogy tanulják meg, miképen demagógok nélkül, igencsekély erő képes az olyan ügyet megdönteni, melly ellen az ország közvéleménye némán vagy fenhangosan harcol.

Az egyik tehát igen egyszerű férfiut volt, tőle a' király 's királyné titokban vettek tanácsot minden ügy iránt: e' férfiut nem volt semmi fontos hivatalban, nem volt semmi disztívénnyel felezitírvá; ő egyszerű udvari titoknok volt, név szerint Gábel Kristóf. Szorgalma és buzgósága által sok szolgálatot tett ő Dániának. Értelmes, munkás, gondolkozásában mérsékelt, kíváncsiban szerény 's inkább ügyekvék szorgalmi hazáját, mint saját hasznát előmozdítani. Őt az udvar úgy tekinté, mint hiv szolgát, ki bizalmat annál inkább érdemle, minél kevésbbé vadászta, minél kevésbbé igényelhetette azt czimzetei által. Ő ezen bizalmat igen biztosan bírhatta és bírta; mert titoktartó volt, 's a' nagyok által féltelmesnek épen nem tartották. A' másik e' férfiak közül a' koppenhágai püspök volt, név szerint Svan: gyűlésben ékesszóló, lélekben bátor és kitünő; a' harmadik Nansen, kiben Koppenhága polgármestere, a' városi követekek osztálya pedig főnökét ismerte; ki véleményében nyílt, tetteiben merész tervirányu volt, de még is ura volt szenvedélyeinek: a' közjót pedig sokkal tisztábban szerette, semhogy felöltő esemény által magát elragadtatni engedje.

A' király egybehitta az ország Rendeit; előterjesztésében tárgylt tüzte az a' d ó kérdését, mellyhez részleteket és adatokat kapcsolt. Az országos Rendek osztályokra váltak: a' vizály kész volt. A' nemesség szabaditekait allegálta, mik őt a' fizetéstől mentesíték; a' polgárság a' terhet egyedül elvállalni vonakodott. Később a' nemesség megegyezett abban, hogy fogyasztási adót fizetni fog mindentül, mit ő a' városban fogyaszt; de a' falun szabadságaihoz e' részben is ragaszkodott. Ezt igérni anny volt, mint semmit igérni; mert a' nemesség többnyire falun lakott, 's azok is kik a' városba elejlöttek, igen ritkán cselekvék ezt. Az első szóváltás nem volt kesernélküli, 's néhány a' két rend (papság és polgárság) ellen irányzott ingerlő beszéd befejezte az elmék zudultságát. —

Nansen és Svan, látván ez ellenállást, mellyet a' nemesség a' haza érdekének illy igazságos és okszerű kívánata iránt emel: elhatározták, hogy a' végcsa-

pást megkísértik, 's végeznek az aristokrátiával, melly uralkodott a' népen és királyon, melly az egyiknek mozgalmait a' másiknak hatalmát akadályozá 's melly ugy tekinté az országot, mint saját érdekeiért létező haszonbérletet. E' főnök-pár nem akará, hogy a' nemesség minden szabaditekeit elveszítse, hanem csak azokat, mellyek az ország boldogulásával össze nem férnek; nem akará a' nemességet elnyomni, csak eszközölni, hogy elnyomó ne legyen; nem akará megfosztani javaitul, csak eszközölni, hogy azokat más is bírhasa, legkevesebb akará pedig a' legalsóbb osztálynak adni azt, a' mit épen a' nemességtől elvenni szándékozott. Ők egyedül minden osztály számára meg akarák szerezni a' polgári biztosság egyenlőségét, de sokkal eszesebbek voltak, semhogy azt hitték legyen, hogy erre igaz eszköz a' demokratiai formák behozása.

Nansen és Svan férfias lélekkel szóltak kiki osztályához, és fogékony kebelre találtak. Mintha látnám most is, mikép vont a' tervbe e' főnök-pár az igénytelen Gábel; — mikép nyerte meg ez a' királyné jóváhagyását; mikép nyerte ez a' király neutralitását; mikép ömlött a' koppenhágai polgár sereg a' város kapuira, miképen ment bucsuban a' papság és a' polgárend képvisellete a' királyi trónhoz jobbágyi hűséggel letenni az alkotványt; 's mikép végre maga a' nemesség is aláírja az actát, melly harmadik Fridriket határtalan uralkodóvá nevezte ki. Le 18. octobre 1660, les États lui prêtèrent hommage solennel, en sa qualité de roi héréditaire et absolu. L'empressement fut général, la joie universelle. Toute la nation applaudit a ses députés et vit dans la révolution l'ère de l'âge d'or du Danemarck. La loi royale publiée devint la base du droit politique, qui gouverne encore aujourd'hui ce royaume sous le rapport de politique extérieure. Cette constitution a soustrait le Danemarck aux intrigues des puissances voisines. L'influence des étrangers diminua du moment où l'élément aristocratique disparut, I. Ancillon Tableau des Révolutions, Paris, Anselin et Pochard 1823. Tom. IV. —

Ime itt előttünk eleven példa fekszik arra, hogy épen az adó kérdése fölött egy nemzet alkotmányát áldozta fel, hogycsak a' közteherben részt venni nem akará nemességtől szabaduljon. Fontoljuk meg jövő alkalomig: vajjon nekünk, kik az alkotmányt megőrizni akarjuk, nem volna e' tanácsos, e' példán is okulva, szépen és nemesen oda állani az áldozat szent oltárához? Nem pedig bús lenni vagy rest, mikor érdekink kis csorbulásával a' közjóllét érdekét tetemesen előmozdithatjuk. Erre nézve véleményemet jövő alkalomkor szokott nyíltsággal kimondandom. Mikép fogok kegyetek előtt állni azután, tőlem nem függ; de szavazni fogok mégis szokott nyíltsággal; mert ha van csak egy polgára is e' hazának, ki a' nem fizetés érdekében munkás erőm közrehatásában bizik; meg kell őt fosztanom reményének gyalró támaszától. — Egy bizonyos megyének nemesei közül szóltak többen velem, 's azt beszélték, mikép egyesség van köztök a' megyében sem a' pesti Hirlapot, sem a' Jelenkört nem tartani: hanem tartani a' Világ-ot, 's mindkét előbbent azért nem, mert az adó kérdése mellett izgat. — E' véleményt a' Világ-ra nézve magam bélyegezni nem akarom; felfedem mégis, hogy ha azt a' Világ velem együtt nem érdemeltnek hiszi: czáfolja meg tettel. Ez ügyben izgatni és foganatosan izgatni valóságos elve a' conservatió-nak.

Jablanczy.

Országgyűlési közlemény.

CXXXVII. ker. ülés jan. 13 d. e. 9 1/2 órakor. Elnökök, jegyző 's naplóvivő az előbbiekk; tárgy: megyei kihágások korlátoztatása. Magyarország minden izraelitáji nevében az elnökség által benyújtott kérelemnek az illető választmányhoz utasítása után a' tegnapi tárgyalat 40dik §ra a' választmányi jelentésnek közhelyesséssel kimondatván, hogy a' fegyveres csoportok bevitelének büntetése a' kiküldött választmány által a' 39dik §ban felállítandó szabályhoz fog alkalmaztatni, olvastatott a' 41dik §: „Mind azon verekedések, vérengzések 's egyéb büntettek, mellyek tisztújítás előtt egyekek, vagy csoportok által elkövetettek, a' rendes büntető eljárás alá tartoznak; de azon körülmény, ha azoknak a' tisztújítás szolgált alkalmul, a' beszámítást minden tettesre

nézve súlyosítja. Ezen §ra azon megjegyzés tétel-
vén, hogy a kihágások idejét határozottabban volna
szükség körülírni, az elnökség figyelmeztetése a ker.
Rket, hogy a választmány a kihágások két stadiumát
vette fel; egyik a tisztujtás-előttieket foglalja magá-
ban az 50ik §ig, másik a tisztujtás-alattiakat az 50-
dik 's következő §§okban. Az elnök ezen kijelentése
teljesen megnyugtatóván a 41ik § szerkezete határozat-
lanságában fenakadott szöveget, felolvastatott a 42dik
§: „Ha tisztujtás alatt úgy sértetik meg valaki szóval,
hogy az által a hely méltósága egyszersmind sérelmet
nem szenved: ezen — egyszerű magányos sértésnek te-
kintendő — eset a köz törvények rendelete alá tarto-
zik. 43dik §: „Ha valaki által tisztujtás alkalmakor a
hely méltósága káromkodás, vagy más illetlen szó ál-
tal megsértetik: a büntető törvénykönyvben meghatár-
zott széksértés büntetésének van helye. Minden illyes
kihágást az 51dik §ban rendelt esendtsízt jelentésére
az örszék fogja megbírálni. A' netalán egyszersmind
megsértett személynek magányos keresetjoga a sértő
ellen, a' 42dik § értelmében azonkívül fenmarad. E'
§§ok úgy a' mint állottak, választmányilag meghagyat-
tak, miután a' 42ik §ra vonatkozólag föndezett utasi-
tást egy azzal homlokegyenest ellenkező utasítás ele-
nyésztetvén semminemű észrevétel nem tétel. 44dik
§: „Ha a' hely méltóságának sérelme által a' közrend
többek által tetteleg annyira megzavartatik, hogy a' tiszt-
ujtást folytatni lehetetlen: ez lázadásnak tekintendő,
a' büntető t. könyvben illy esetre rendelt rögtöni szigorú
eljárás és büntetésnek leend helye. E' §ra nézve meg-
jegyeztetett, mikép ebben nincsen határozottan kimond-
va, hogy ha eloszlatja az elnök a' gyűlést, azt másnap
folytatni tartozzék. Ezt tehát itt, hogy minden önkény
utja elvágassék, határozottan ki kell mondani. Egyébi-
ránt nem is volna tanácsos mindennemű rendtelenséget,
millyen például a' székre, asztalra ugrálás, lázadásnak
nevezni, miután a' lázadás természete mindenki tudára
abban áll, hogy fegyveres erőnek fegyveres erő szege-
tetik ellen; jó volna tehát a' szerkezetet imigy mó-
dosítani: az elnök, mielőtt a' gyűlést eloszlatná, a' tör-
vényt felolvastatja, a' jelenlevőket annak rendeltére
figyelmezteti, 's ha lecsilapodnak, csak azok, kik fel-
bojtók voltak, büntetnek 's a' felbojtónak legnagyobb
büntetése 200 ft., ha pedig felszólítás után is folytat-
ják a' rendtelenséget, a' gyűlést eloszlatja, 's az örszék
a' rendbontókat 100 pft büntetésben vagy 20 napi
fogságban elmarasztalhatja. Aggodalom mutatkozott
még az iránt is: ki ítélje el, 's mik legyenek a' lázadás
esetei. Ezen aggodalmat azonban az illető választ-
mányi jegyző az aggódó követnek alább következő 53-
dik §ra utasításával elenyésztetni kívánta. Miért az-
tán elhatározottat, hogy minden félre-magyarázhatás
elkerüléseül a' 44. §ban az 53dik §ra hivatkozás tör-
ténjék, egyébiránt pedig a' kiküldött ker. jegyzők a'
tanácskozás közben többség helyeslettel észrevételeket
figyelembe venni ntasítottak, a' honnan indítványozta-
tot, hogy a' következő §§ok egész az 50ig nem annyira
a' szerkezet szoros megállapítása, mint inkább a' szük-
séges észrevételek megtétele'sa többség által követetni
kivánt elvek kifejtése végett olvastassanak fel. Melly
indítvány elfogadtván olvastatott a' 45dik §, melly-
nek szavai ezek: „Mind azon tettek által, mellyekkel
bárki mást a' tisztujtás helyén megsért, a' hely méltó-
sága egyszersmind sértettnek tekintendő: a' büntető
t. könyvben meghatározott széksértési büntetésnek is le-
end helye. Jelezen akkor is, ha valaki bármilly kijelöl-
tet választás előtt, vagy azután is felemelni vagy lehú-
zni merészelve. A' ki széksértésben elmarasztaltot, mind-
addig, míg a' büntetésbeli summát le nem tette, semmi-
féle politikai jogot nem gyakorolhat; 's e' miatt a' vá-
lasztás helyét elhagyni köteleztetvén, ha azt esendtsízi
megintés után sem tenné, onnan közérővel is eltávolít-
tandó. E' §ban ezen kifejezés helyett „tisztujtás he-
lyén“ mint világosabb ajánlatot ímez „a' tisztujtási
gyűlés helyén,“ más felől pedig a' szakasz végére egy
megye részről az indítványoztatott tétel, hogy a' vá-
lasztás helyéről eltávolított egyszersmind záras-
sék el, mert az illyen impertinens ember, miként ma-
gát az indítványozó megye követe kifejező, toties quo-
ties visszamenne oda. 46dik §: „Ha a' tisztujtás alkal-
makor elkövetett kihágás törvényes természeténél fog-
va büntetett (criminalitást) foglal magában, erre 's je-
lesen az illy alkalmokori verekedésre, vérengzésre,
gyilkosságra 's több vétekre nézve is, a' bünt. törv.
könyvben meghatározott rendes bünheszítő (criminalis)
eljárásnak 's büntetéseknek leend helye; mindazáltal
illy esetekre nézve különösen perbefogó bíróságnak a'
19dik §ban felállított örszék rendeltetik. Ez előtt pa-
naszt tehet minden, ki magát illy tett által sértettnek

tarlja. Minden kihágást, mind azon esendtsízt, kinek
tudára esett, bejelenteni köteles; mind az, kit a' esen-
dtsízt rendezésben tapasztal, köz erővel is az örszék
elibe állítatván: ez valóság esetében a' vádolt perbe
fogását 's azonnali letartóztatását is nyomban meg-
rendeli. Ezután a' hivatalos vádlás a' megyei tisztú
ügyész, a' halasztás nélküli ítéletheozás a' tisztujtó me-
gye törvényszékét illeti. Szabadságbóli védelem csak
kisebb kihágásokban engedtetetik meg. Illy kihágás-
ért a' büntető köztörvény szerinti rendes következtésin
kívül, az, ki ezt elkövette, azon tisztujtásra szavazató-
tól is, azon egy büntető ítélet által megfosztandó. A'
sértett magányos keresete, a' 42dik § értelmében ezen
kívül fenmarad. Ezen szakaszban a' szabadságbóli vé-
delem csak kisebb kihágási esetben engedtetvén meg,
egy felső vidéki követ szorgalmazá, hogy a' szabadsá-
gbóli védelem, midőn elég biztosítás van, soha ne tagad-
tathassék meg. Más felől egy újabban érkezett követ
lehetetlennek állítá, hogy az ítélet tisztujtás alatt mind-
járt kimondassék, megjegyzé tehát, hogy vagy az örs-
zék mondja ki az ítéletet, vagy pedig, ha a' vétkes per-
be fogatik, szavazási jogát vesztené el, ebben pedig szó-
lo soha nem tudna megegyezni. Ezen észrevételek után köz
helyesléssel fogadtatott egy követ azon kijelentése,
miszerint a' választmányilag kiküldött kerületi jegy-
zők oda lesznek utasítandók, hogy e' §ot az örszékbe-
hozatala mellett a' büntető törvénykönyv elveivel al-
kalmaztassák. 47dik §. „A' ki mást büntetnek (crimi-
nalitást) nem vehető, de szándékos cselekedettel sért
meg tisztujtás alkalmakor, bebizonyodás esetére az örs-
zék által egy hétig terjedhető fogságra ítéltessék, 's
a' szavazáshelyről nyomban bezáratással távolítottassék
el. A' sértett magányos kereseti joga 's a' széksértés
büntetése a' 45dik § értelmében fenmarad ezen kívül.
Jelen §t némelylek elleneték, mások pártolták. Az el-
lenzők következő nézetekkel állottak elő: a' 47dik §-
azon kívül, hogy értelme nincs, önkényre vezet és i-
gazságtalan, miután a' megnevezett, de meg nem hatá-
rozott büntet háromszorosan is lakoltat, 's a' sértőt
mindjárt bezáratja; ezenkívül casuistikákra vezet 's ol-
lyas miről szól, mi már egyszer a' 45dik §ben előada-
tot. A' 45dik § ellenzőinek fő szónoka azt látja a'
39—50 §ból, hogy a' kiküldött választmány igen is
szorgalmas volt a' büntettek szaporításában, 's meg-
felekedett a' büntető t. könyv azon nevezetes elvéről,
miszerint semmi egyéb bűnnek nem tekintetetik, ha-
nem csak az, mi a' büntető törvénykönyvben foglal-
tatik. Szólo a' választásoknál csak két vétket lát, egyik,
melly előfordul a' bünt. tör. könyvben és a' neve: bűn,
másik, melly kihágás és csak azért vétke, mert a' választ-
mánynál követtetett el. Szólo tehát kimondandó, hogy a'
már első nemű bűnök a' bünt. törv. könyvbéli bünteté-
sekkel, a' választási kihágások pedig széksértéssel bünt-
tetessenek. A' 47dik szakaszra továbbá az az észre-
vétele, hogy ki fogja azt meghatározni: mellyik tette
szándékos valakinek? A' határozatlanság visszaélésre
nyujthat alkalmat 's megtörténhetik, hogy a' legártal-
lanabb ember is e' törvény ürügye alatt szavazatótól
megfosztatik és fogságra vettetik; mert sokszor akadám
ollyan ember, ki csak azért szól a' másinak valami
ollyast, hogy azt haragra ingerelvén hajba keverje,
sőt van, ki magát is kész becsukadni, csak hogy ellenét
is becsukathassa, pedig a' fogság minden kihágásnak
legkeményebb büntetése, 's igen furcsa, hogy még egy
tudva sem levő bűnre mindjárt ez alkalmaztassék. Ugy
látszik a' választmány igen is szelid választás-előidéz-
zésen törte fejét, és csak az hiányzik, hogy minden vá-
lasztó mellé egy nevelőt nem indítványoztatni, ki őt
karon fogva vezesse a' szavazási ládához. A' követke-
ző szöveg szinté veszélyesnek mondák azt, hogy valaki
kihallgatlanul szavazatótól fosztassék meg, mire e' §
könnyen magyarázható. Végül egy követ nem módosít-
tatni, hanem egészen kihagyni kívánta a' 47dik § szer-
kezetét, mert ugymond ha mi casuistikákba bocsátko-
zunk, soha semmire sem lehetünk, ezenkívül az igaz-
ság behonyolítását semmivel sem eszközölhetni in-
kább, mint sok törvénnyel. Minden, mit mi tehetünk, csak
annyi, hogy figyelmébe ajánljuk a' ker. jegyzőknek azt,
mi a' bünt. tör. könyv 274 és 275dik szakaszaiban az
efféle sértésekről mondatik. Azok, kik a' 45dik §. ótal-
mázták, előadták, hogy vannak ollyan sértésfajok, mel-
lyek cselekedettel követtetnek ugyan el, de azért bünt-
etnek nem tekinthetők, péld. felfricskázás sat. a' 47-
dik §. efféle sértésekről szól, midőn a' 45dik §ban szó-
beli megsértés foglaltatik, és rá széksértési büntetés
határoztatik. A' 47dik § pedig olly tettet foglal magá-
ban, melly jóllehet nem criminalitást, még is, minthogy
köz helyen botránykozatólag követtetik el, büntetendő.
Igy tehát lényeges különbség levén a' 45 és 47 §.

közt, a' 47. §t úgy, a' mint most van, meg kell hagyni.
Nem is tarthatni attól, hogy önkényes eljárásnak
ad helyet az örszék, mellyet a' KK. és RR. olly nagyon
kedvelnek, ez mondván ki, mint itt világosan kivan tétel,
a' büntetést. A' választmány igazolásul felhozott,
hogy a' választmány ügyelmmel tartozott lenni minden
ollyas büntetetre, mellyek tisztujtáskor elszoktak követ-
tetni; midőn tehát kiküldetési kötelességének eleget tett,
nem mondhatni, hogy a' büntetteket szaporította. Nem
mondhatni ezt főleg a' jelen esetben, mert csakugyan
különbség van a' között, midőn valaki szantszándékosan
a' tisztujtást hátráltatni ügyekszik, de gondosan kerüli
mind azt, mi criminalitasba találna vágni. Hogy pedig
szantszándékos é valamely cselekedet vagy sem, szint-
ugy meg lehet tudni, mint azt, hogy mellyik gyilkosság
szándékos; továbbá a' büntető törv. könyvet nem lehet
mintegy Alkoránnak tartani, ha kiküldetési kötelességé-
nek meg akar felelni, a' választási kihágásokra a' széks-
sértési büntetésen kívül más büntetést is kellett szabni,
különben tágas kaput fogott volna tánni azoknak, kiknek
elég pénzök van mindenféle garázdalkodás elkövetésé-
re. Ezen kijelentések után szavazásra kerülvén a' dolog
25 szóval 23 ellen a' 47dik §. választmányi szerkeze-
te meghagyatott. 48dik §. „Ha többnek a' tisztujtás
alkalmakor elkövetett bármily tette által, annak folyama
is gátoltatnék: e' vétkes merény az 52 és 53 §§ban ér-
dekllett rendezésnek 's illetoleg lázadásnak tekin-
tendő; 's a' büntető t. könyvben kiszabott rögtöni szig-
goru eljárásnak 's büntetésnek leend helye. 49dik §.
Mindazon esetben, midőn valamely sértés, a' tisztuj-
tási hely méltósága ellen szóval és tettel egyszersmind
követtetik el, főnek a' tett tekintendő: 's illyenkor a'
tettek nézve határozott eljárásnak levén helye, a' szó-
beli közsérelem is ott, és egy által megbírálendő. E'
§§ok részint mint fölöslegesek, részint mint ismétlések
a' szerkezetből közmegegyezéssel kihagytak. Követ-
kezett az 50dik §. „Tisztujtási súlyos kiesapongások-
nak tekintendők: a) ha valaki tisztujtás helyére nem
kardot, hanem botot, fejszét, gyilkot, nagyobb kést,
puskát, pisztolyt, v. más hasonló fegyvert, vagy szer-
számot viszen. Ennek az örszék által a' esendtsízt hiteles
jelentésére azonnal megrendelendő büntetése: nyomba-
ni letartóztatás és egy hónapig terjedhető fogság. Ha va-
laki e' nemű fegyverrel mást fenyegetne: a' büntetés ket-
tőztessék meg. A' ki valakit tisztujtás alatt fegyver-
rel tetteleg támadna meg, a' széksértési büntetés teljes
mértékén kívül, azonnal közérővel is örszék elibe állít-
tatván, ez által megrendelendő perbe fogatása 's letar-
tóztatása nyomban következék. Szabadságbóli véde-
lem csak kisebb büntett esetében engedhető meg; b) a'
ki tisztujtás helyén részeg, a' esendtsízt által onnan
közérővel is eltávolítatván, azon tisztujtás alkalmával
az örszék ítélete által szavazatótól fosztassék meg; c) a'
ki zenével, vagy zászlóval meg a' tisztujtás teremébe,
vagy e' végett rendelt más tanácskozás helyre: mint
széksértő büntetessék. Ezenkívül a' esendtsízt jelen-
tésére az örszék által egy hónapi fogságra is ítéltetho-
tik; d) A' ki mást tisztujtási törvényes joga gyakor-
lásában tetteleg gátol: ha ez a' sértettnek panaszára az
örszék által nyomban rendelendő vizsgálat után kivilá-
gosodik, azonnali letartóztatás 's két hétig terjedhető
fogság lesz büntetése. Ha kik ezt csoportosan tessik:
e' büntetés megkettőztetésének leend minden tette-
nézve helye; e) az előlülő főispánnak, vagy a' 16dik §.
rendelete szerint választott elnöknek, örszék tagjainak,
az 51dik §. rendelt 's hivatalban foglalatokodó esen-
dtsíztnek, bármily csekély, de szándékos tetteleges meg-
sértője, bebizonyodás esetére az örszék által azonnal
letartóztatatván 's perbefogtatván, ellene, helyzetére va-
ló minden tekintet nélkül, a' tisztujtó megye törv. széko
által hozandó ítéletbeli büntetés három esztendei fog-
ságra terjedhet. A' vérengzési eset ezen felül a' 46 §.
rendelete alá is esik. Egyébiránt a' véleménynek illelten
kifejezések nélkül előadhatása tüköletesen szabad le-
vén, a' büntető t. könyv XLIX fejezetbeli 463 §. rende-
lete ide is kiterjesztetik. Az 50dik §. felolvasása után
utasítások nyomán több rendbeli kívánatok nyilvánul-
tak, mellyek a' választmányi szerkezettel inkább vagy
kevesebb hangoztak össze. Ezen kívánatok öszszego-
röviden ide megyen ki: „a' ki tisztujtás alkalmakor ze-
nével, zászlókkal 's a' t. jár, szavazatótól fosztassék meg.
Tisztujtás alatt mint nemzeti ünnepen, még korezmákban
se engedtessek meg a' muzsikáltatás. Tisztujtás kihir-
detésétől fogva egész megyeszerte minden zenemelletti
multság és zászlók alatti kerteskedés, mint a' esopor-
tok öszszetközésének és kiesapongásinak alkalmi oka,
títtassék el. A' kikkardal vagy más sértő eszközzel meg
a' közgyűlésbe, 100 ft. bírsággal vagy 3 hónapi fog-

ságg
szava
vel je
képes
ugy h
dott
módo
hiány
'sa t.
telés
jegyz
arról,
mond
nincs
kifeje
esetét
ellen
tonké
dése
zetés
zet?
mogy
va, B
Bereg
nád,
szava
Tren
gom,
Szep
vazta
más k
kiálta
folyta
az e
reá k
előad
figye
dön
meg,
veit
A' tö
kikül
mék
a' bü
véde
szék
fegy
elvéi
denf
szám

kor.
jegy
hágó
jelen
tett
bocs
laszt
a) p
vaszt
lök.
„tis
nyer
ujtá
„ki
taná
szer
„Ki
bey,
szék
tésé
tik
vény
olly
elha
mell
ünne
nep
zett
mié
nep
jelo
jegy
bün
meg
alk
ged
tési

sággal büntetessék. A' ki részegen jelenik meg, akkori szavazás-jogát veszítse el, a' ki végre zászlóval, zenével jelenik meg, 3 évi fogságra büntetessék. Ezekhez képest többen nem voltak megelégtelve a' szerkezettel, úgy hogy, habár az 50 §t elveiben küldők által elfogadottnak mondották, annak azonban még is szerkesztését módosítani szorgalmazták; s miután abban a' kerekesség hiányzik, indítványozta egy követ, hogy az a. b. c. d. 'sa't. pontok előre bocsáttassanak, aztán végül a' büntetés maximuma tétessék ki, egy másik követ pedig azt jegyzé meg, hogy az a) pont közepén hiány van, mert arról, ki valakit fegyverrel tetteg támad meg, csak az mondatik, hogy perbe fogassék, a' büntetés pedig kitevése ninesen, ezt tehát pótolni kell. Az a) pont végén ezen kifejezést „szabadságból védelme csak kisebb büntetés esetében engedhető meg“ mint a' fölelbi határozattal ellenkezőt, ki kell hagyni. Ezek után az elnökség pontonként és elvileg kívánt volna eldöntésül szavazási kérdéseket kitűzni, azonban a' többség ezen kérdés kitűzésében állapodott meg: „módosítás é vagy szerkesztet?“ 29. megye u. m: Zala, Komárom, Bars, Somogy, Hont, Győr, Veszprém, Zólyom, Pest, Tolna, Árva, Bács, Turóc, Szerém, Ung, Szabolcs, Gömör, Heves, Bereg, Ugoosa, Bihar, Marmaros, Csongrád, Békés, Csánád, Arad, Temes, Torontál 's Krassó módosítás mellett szavazott. 19 pedig u. m: Pozsony, Soprony, Nyitra, Trencsény, Vas, Nógrád, Liptó, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Verőce, Pozsega, Zemplény, Szathmár, Szepes, Borsod, Torna és Sáros a' szerkesztés mellett szavaztak. Szavazás közben midőn K. ra került a' sor, egy más követ felszólalván, mikor számos követ által rendre kiáltott, csilapulni nem akaró zaj közben mindaddig folytatá szavazási kérdés iránti beszédét, miglen végre, az' elnökség által oda utasított, hogy midőn a' sor reá kerülend, akkor lesz' sideje majd joga mondanivalóját előadni. E' jelenet az elnökségnek némellyek által azon figyelmeztetését vonta maga után, hogy jövendőre, midőn szavazni akarnak, az elnökség mindig kérdezze meg, még mielőtt a' jegyző olvasni kezdé a' megyék neveit: ha vajjon belé egyeznek é a' szavazási kérdésbe. A' többség által a' szerkesztésmódosítás elfogadtván, a' kiküldött választmány a' következő módosítási eszmék ajánlottak: 1) a' pontok előre bocsáttatása után a' büntetés maximuma tétessék ki. 2) A' szabadságból védelemre vonatkozó ellenmondás elenyésztesül az őrszék ülés folyta alatt nyomban ítéletet hozhat. 3) A' más fegyverrel vagy bottal megtámadó a' criminalis codex elvei szerint büntetessék. Végül az a) pont elején mindenféle fegyver, kivéve a' kardot, a' különféle fajok elszámálása nélkül általában tiltatik.

CXXXVIII. d. ker. ülés január, 15 d. e. 9 1/2 órákor. Elnökök: Szegheő (Csongrád) 's Botka (Bars); ker. jegyző: Vukovics; naplővivő: Komlóssy. A' megyei kihágások korlátozása érdemében beadott választmányi jelentés 39dik §a helyett, a' ker. jegyző kar által készített vesztegetési t. javaslat felolvasatása után köziratra bocsáttaték. E' rövid intézkedés után folytatatték a' választmányi jelentés 50dik §nak tárgyalása, melynek a) pontja a' legközelebbi ülésben már eldöntetvén, olvastaték annak b) pontja, miként mult számunkban közlők. — E' pontra megjegyeztetvén, hogy ezen kitétel „tisztujtás helyén“ igen határozatlan értelmű 's könnyen értethetnék alatta az egész város, melyben a' tisztujtás tartatik; elfogadottnak azon módosítás, hogy az, „ki a' tisztujtás teremében, vagy e' végett rendelt más tanácskozási helyen részegen jelenik meg, onnan egyszerűen eltávolítandó.“ A' tárgyalás alatti § c) pontja. „Ki zenével vagy zászlóval megy a' tisztujtás teremébe, vagy a' végett rendelt más tanácskozási helyre, mint széksértő büntetessék. Ezen kívül a' csendtiszt jelentésére az őrszék által egy hónapi fogságra is ítéltethetik“ nem kis vitára szolgált anyagul. Egy követ a' törvényhatóságok szabályi által kívánta ezen, szerinte nem olly életbe vágó, sőt aprólékosnak mondható kérdést elhatároztatni. A' másik különösnek találta, hogy némellyek a' zenét a' tisztujtásból, ezen nagy nemzeti ünnepélyből ki akarják zárnai, midőn az vallásos ünnepeinken az isteni tiszteletben is helyet talál, 's ha ünnepeinken rendszeren örvendeni szoktunk, az ugy nevezett kálvinista szomorú nagypénteki ünnep kivételével, miért ne örvendhetnénk a' tisztujtás nemzeti ünnepein is? Egy tisztai megye követe a' zászlóvali megjelenést nem tartá fogságot érdemlő büntetésnek 's megjegyzé, hogy ha illy tettekre is fogság határoztatik: a' büntetés eszméji össze lesznek zavarva. A' zászlóvali megjelenésre szóló szerint a' széksértés akképen lenne alkalmazandó, hogy ha valaki a' felszólításnak nem engedelmessékednék, annyiszor marasztassék el széksértési büntetésben, valahányszor a' zászló eltávolítására

csendlisztileg felszólították. Ezek előre bocsátása után többen nyilatkoztak, előadván, mikép a' tanácssterem, a' tisztujtás tere olly hely, melynek szentségét a' zene is sérti, mely zenét az isteni tiszteletivel, mivel az a' vallásos szertartásokban szent ahítatra buzdító kellék, összehavarni annyival kevésbé lehet, mivel az nem az ahítatoskodók által vitetik oda. Zászló és zene a' tisztujtásokon minden esetre tilalmazandó, mert ezek ezélja mások megnyerése 's elesábitása, ezen két tárgy nyilvános eszköz a' korteskedésre, 's mint illyen sérti az egész választó közönséget; ennél fogva midőn az egyesek sértése is fogsággal büntetetik, az egész választó közönségnek zene és zászló általi sértése miért ne büntetethetnék fogsággal? Köztudomású dolog, hogy zene és zászló nemzeti életünkben nagy szerepet játszanak. Nemzeti dalaink mindig nagy hatással voltak 's vannak ránk, mi más népeknél is tapasztalható, mert például a' büszke Albion méla fiát is magas honszerelme ragadja gyakran a' „Rule Britannia“ 'sa't. melódiaja; csatadalaink pedig sokszor példátlan lelkesedést idéztek elő a' magyar táborban. — De a' zene által ébresztett lelkesülés a' magyar közembereknek rendszer mulatságaikon is többnyire verekedést szokott előidézni. Ez oka, miért szükség a' zenét a' tisztujtásoktól eltávolítani, mert választásokon inkább komoly megfontolásra, mint lelkesedésre van szükség, mely lelkesedésből eredni szokott kicsapongások azon kívül, hogy többnyire emberéletet igényelnek véres áldozattal, a' tisztujtás helyén még a' szabad választás jogát is korlátozzák. A' zászló szinte kimondhatlan hatást szokott gyakorolni a' magyar harczias jellemre, egy zászlóalattiak rendszeren egy testté forrnak össze, melyet az érzelem vezérel 's mely idegen elemet magában nem tűr. Ha a' zászló feltűzetik, a' magyar utolsó csep vérvél is kész annak védelmére 's mivel annak elvételében az ellenpárt legyőzetését tekinté, a' zászló elvétele v. kigunyoltatása életre halálra verekedő tusába nézve a' dicsőségszomjas pártokat 's így kész a' pártok közti hajborzasztó merények elkövetésére felhívó csata. Ez okonál fogva kívánták ezen vélemény bajnokai a' zene és zászlókat tisztujtásokon használatát szoros büntetés alatt megtiltatni, még pedig mivel a' széksértési büntetést gazdag vesztegető lefizetheti, kívánták mellé esatolni a' fogsági büntetést is, melyre nézve a' zászlótartót egy ősz követ legalább 24 órával kívánta megkülönböztetni a' zászlóalj közlegényei fölött. Ugyanezen követ a' protestánsok ünnepeire megjegyzé, hogy azoknak mindenike egyformán komoly és egyszerű; de egyiksem szomorú, a' nagy péntek sem véve ki, 's az orgona azok komolyságát nevelni szokta, nem pedig örömmre ingerelni a' hívőket. Ezen véleménynek legelhatározottabb — mondhatnám — tüzes bajnoka pártolóival együtt a' zenét és zászlót tiltatni kívánta a' gyűlésteremben szintugy mint az egész városban, hol a' választás történik, mert a' tironyázásnak itt szintugy nem barátja mint amott. Zenés és zászlóemeléssel választók kedélyeinek megnyerésére hatalmas eszközül szolgál. Zenében magyar emberre hatalmas varázserő rejlik, mely őt mindenre ragadja, csak azt nem eszközli benne, mire az alkalommal legnagyobb szükség volna, t. i. kedélyét nem csilapítja; sőt ezzel leginkább ellenkező hatást gyakorol. Vad indulatokra gerjeszti a' vidag magyar köznépet, melynek körében zene mellett többnyire elkiáltatik ama felhívó közmondás: „ki a' legény a' esárdában“ 's erre kész a' vérengzés. Hasonló hatású a' zászló, közhiedelem ez iránt nálunk, hogy zászlót nyerni dicsőség, és zászlót veszteni szégyen, e' hit katonai felbuzdulásra ragadja a' magyart, 's nem épen példátlan dolog, hogy a' felbuzdulás áldozatául holttestek hevernek a' zászló előtt. Nem kell illy eszközök által szilajságot állítani oda, hol a' legkisebb t. viselő választatása is épen a' nép érdekében komoly megfontolást kíván. És ha minden módot el akarunk távolítani, mint szülőjét a' kicsapongásoknak, el kell tiltani a' zenét és zászlót a' választási városban is. Szóló, bár megjéjében rendbontás soha sem történt megyei választásoknál, ismér egy falut, melyből csak 3 legény, zene és zászló mellett bármi esuklyások választó seregét is képes felzavarni. Véleménye szerint nem ezélszerű a' zene lakodalmaknál sem; vigadjon a' házastárs inkább akkor, ha társát eltemeti; mert akkor tudja csak igazán érdemes volt é házassága örömmünneplésre vagy nem? Választásoknál is jobb a' mulatságot választás után ülni meg, mire különben is csak akkor van igazi ok, ha nyerve van a' választás sorsa. Azt pedig, hogy itt nem szabad zenéni és zászlót emelni, de amott igen, törvénybe tenni bajos, azért tiltassék el a' városban mindenütt. A' fogsági büntetés pedig csak csendtisztli felszólítás után alkalmaztassék, ha a' felhí-

vás fogatlan marad. Az ellenvélemény egyik fő szónoka ezek ellenében előadá, miként ő, miután már a' csudálkozás napi renden van (mert néhány szónok előtte csudálkozásos kezdete beszédét) szinte mondhatlanul csudálkozik azon, hogy a' napokban zajos tétszéssel fogadtaték egy megyei ifju követnek azon nyilatkozata, miszerint a' zenét és zászlót tiltani a' választásoktól annyi, mint virágától 's külső jeleitől fosztani meg a' szabadságot, annyi, mint kiölni a' szabadságot azok keblől, kiknek azt formákhoz kell kötni, hogy megfogható legyen, a' mi mult napokban tétszéssel fogadtaték, az jelenben már veszélyesnek tartatik. Nem kívánja szóló, hogy zene mellett történjék a' választás, mert azon idők már rég elmúltak, melyben a' régi Germania népe vendégség közben tanácskozott; de zenét a' városban mindenütt tiltani csak még sem lehet; mert nem is a' választó zenéz, hanem az, ki szavazásjoggal nem, bir, kit tehát zenézéstől tiltani épen ugy nem lehet mint nem azt, ki tulajdon lakában zongorája mellett zene-évezetben kíván részesülni. A' tanácssteremben v. választás terén a' zenének helye nines, de választógyűlés után miért tilalmaztatnék a' zene mellett mulatság? Az előbb szolt követ mondá: törvényvel kel megszabni, hogy a' zene itt tilalmas, amott nem, ez nevetességé tenné a' törvényt, azonban a' törvény előző rendelkezésének ott van helye, hol a' status meg van győződve arról, hogy a' polgárok szabadságát korlátozni szükséges; bünt. törv. rendeletnek pedig ott, hol büntény van; itt a' magányhelyeken zenés korlátozása sem nem szükséges, sem nem büntény. A' sajtóra nézve nem szereljük az előző rendszert, mivel ez bennünket sujtott, 's a' megyei kihágásoknál igen szereljük alkalmazni, mert itt a' szegény köznemességet terheli; holott az előző rendszabály elve a' sajtóra nézve épen az, mi a' megyei kihágásokra nézve. Abból, hogy volt némelly megyében egy két ember, kitől a' megye Rdei megrémültek, épen nem következik, hogy az egész házra nézve szabadság-korlátozó törvényt kell hozni. A' zenére és zászlóra nézve gyűlés helyén 's legfőbb az utczákon törvényrendeletnek tul-terjeszkedni nem lehet; mert ez ártalmas tulterjeszkedés lenne a' praeventiv szabályokban. Szólónak általános nézete a' fenforgó törvényjavaslat iránt az, hogy ha a' megyei közéletből nem szorítja eléggé ki a' kihágásokat, lehet azt jövő országgyűlésen szigorubbá tenni; de ha egyszer e' törvény a' szabadságot is fogja korlátozni, akkor a' jövő hongy üléseken igen nehéz 's talán épen lehetetlen lesz annak rendeletét lágyítani. Hasonló értelemben nyilatkozott egy, már a' büntetés iránt előleg felszólalt tisztai követ, alapos ismérettel hasonlítgatván beszéde elején ezen előző rendszabályokat az előző sajtóvizsgálathoz. A' zene tilalmának egész városra kiterjesztését ő is szükségtelennek, sőt képtelenségre vezetőknek tartja, mert ugy sokszor választások alkalmikor egy hónapig is el kellene tiltani a' zenét még a' színházakban is, mi épen ollyforma neveltség lenne, mintha azért, mert tiszteletben az embernek némelly gyöngébb inai könnyen megszakadhatnak, a' chinai császár terjedt birodalmában a' tüsszentést mindennek megtiltaná. Nem zene szokta a' kihágásokat előidézni, hanem bor és pálinka, 's ha meg akarjuk azokat előzni: inkább a' bort 's pálinkát tiltsuk ki egy évre a' megyéből. Azok, kik ez értelemben szólottak, említék még: mikép a' zene az indulatokat inkább engeszteli, mint vadságra ingerelné, különben sem a' zene és zászló háborítja fel a' csendet, hanem a' rendzavarók, 's ha a' kihágások okainak láncolatán mindig távolabb megy a' törvényhozás, majd az egész megyéből ki kellene üzni a' zenét, sőt kezünket is el kellene vágni, hogy kihágás ne történjék, végre, mivel a' megyei kicsapongásoknak legvégső kutorfára a' tisztujtás és helyhatóság rendszer: utóljára ezeket 'svelők együtt szabadságunkat is kellene megdönteni. Hogy a' zene a' kihágások okául nem tekinthetik, mutatja az, hogy ha mindenki külön válvá hallgatja a' zenét, e' miatt kicsapongásokra buzdulni nem fog. A' bort kell tehát és az együtt-lakmározást 's csoportozást kárhozatni, nem pedig a' zenét. De csoportozás nélkül választás ismét nem történhetik. Ezek ellen a' zene és zászló terjedtebb tilalmának leghevesebb bajnoka még egyszer szót emelt 's előadá: mikép magánylakok belsejébe tolokodni ő sem akar, de utczákon, közhelyeken a' zenét és zászlót választáskor el szükség tiltani. És ez törvényszerű korlátozás, 's miért ezt jövő országgyűlésekre halogatni? Vitaközben érdekes öszszeszóalkozás történt két megye követe közt. Az egyik azon követnek, ki már előbb nyilatkozott 's nyilatkozata a' zene és zászló pártolójának fentebb előhordott okai közé van szöve, feleletül adá, mikép a' törvényhozásnak az egész hon érdekeit szem előtt kell

tartani; 's azért hogy T. megyében nem volt kihágás, nem következik, hogy annak más megyében megelőzéséről országosan rendelkezni nem lehetne. Hiszen T. megyében ezelőtt csak 3 köznemes találkozott, közülök is egyet agyon ütöttek, 's csak kettő maradt. De hol lehet ezerre megyen a választó nemesség száma, ott bezzeg másképp állnak a dolgok. Mire az érdekelt megyei követ ur válaszul csudálkozását jelenté, hogy az előtte szolt követ ingerültségre kívánja vezérelni a tanácskozást 's törvényhatóságokat aljasit legunyitárgyává, — de különben is az érdemes követ urigen rosszul van értesítve, ha T. megyében csak két köznemesről van tudomása. Egyébiránt nem logikai következtetés, hogy azért, mert valaki bizonyos joggal visszaélt, attól másokat is meg kellene fosztani; abból hogy az érd. követ ur megyéjében 5—6 ezer választó nemesség fellázad 's ez által magát törvényhatósági jogának felfüggesztésével provisorius állásba helyezi, nem következik, hogy minden megyét meg kellene törv. hatósági jogától fosztani. Ezen előadásra az érdekelt követ kijelenté, mikép ő T. megyét gúnyolni nem akarta 's viszont-csudálkozását fejezte ki, miszerint az érdemes követ gunyul véte azt, hogy megyéjében kicsapongás nem történik, 's hogy abban csak két nevetlen nemes van, mit egyébiránt ő T. megyének egy a' neheztelő követ felett álló érdemes hivatalnokától tud. A' mi megyéjét illeti, az választási kicsapongásoktól soha meg nem ijedt, és zavar esetében nem folyamodott sem más megyét pártolásához körlevelek által sem királyi biztosságához. Szavazásra kerülvén a tárgy kérdésül tüzetek ki maradjon e a' szerkezet vagy a' b—i indítvány értelmében módosítsák? Szavazati eredmény az lett, hogy 34 megye 16 ellenében a' szerkezetet meghagyatni kívánta. E' kérdés eldültével felolvasták a' fenforgó 50dik §nak d) pontja. Ezen pontra nézve egy tisztai követ megjegyzé, hogy aza' bünt. törvénykönyvnek erőszakos letartóztatásról szóló 17dik fejezetével ellenkezik, minthogy pedig a' választási jog gyakorlása nemcsak letartóztatás, hanem más tények által is történhetik, amarra nézve hivatkozni kell a' bünt. törv. k. 1. része 17ik fejezetének a' 180dik §ra, ezekre nézve pedig maradjon a' d) pont rendelete. Ezen indítvány elfogadást nyervén felolvasták az e) pont (mikint azt már fentebb közlök.) E' pont iránt 3 módosítás ajánlatott, mellyek közül az első végzáradekának kihagyatását kívánta, 's ez minden vitakozás nélkül elfogadták, a' 2dik az e) pontban megszabott 3 évi fogság büntetése ellen volt irányozva azon okból, mert a' bünt. törvénykönyvben országos ülésben is megállapított elv szerint a' fogság egy évnél tovább semmikép sem terjedhet, azon felül csak rabságnak van helye, mi azonban ugyanazon bünt. törv. könyv elve szerint módosított kihágásokra nem, csak büntetésekre alkalmazható, minélfogva a' 3 évi fogságot egy évre kell változtatni. Ezen módosítás szavazat alá bocsátatván 28 megye a' szerkezetet pártoló 20 megye ellenében elfogadta. A' szerkezet mellett szavazó kisebbséget alakíták köv. megyék: Zemplény, Sáros, Szatmár, Szabolcs, Szepes, Ugocsa, Bihar, Máramaros, Békés, Arad, Temes, Krassó, Soprony, Vas, Liptó, Győr, Veszprém, Fejér, Mosony 's Pozsega. Nem szavazott Abauj. 3dik módosítás azon esetre, ha az örszék a' választó gyűlés eloszlátásának helyét nem látja, a' főispán még is elhagyja a' gyűlést, 's így az egész választó közönséget megsérti, valamint mind azon esetre, mellyekben a' főispán a' tárgyalás alatti törv. javaslat rendeltét áthágja, büntetést kívánt a' törvénysértő főispánra, mégpedig mivel az, ki őt megsérti, fogsággal büntetetik, a' főispán büntetését is fogságban kívánta megállapíttatni. Ez indítványt pártolák többen azon okból, hogy a' kihágások forrását szükség a' főispánokra nézve is bedugni, de a' nagy rész ellenzé azon oknál fogva, hogy a' főispán is csak olyan tisztviselő mint más hivatalnok, 's a' hivatalbeli kihágásokruki visszaélésekről a' bünt. törv. könyv a' főispánokra nézve épen úgy rendelkezik, mint más tisztviselőkre nézve; ha a' főispán a' jelen törv. javaslat különös rendeletei ellen vét, ennek szigorúsága őt szintugy sújtani fogja, mint bármely választó polgárt, végre a' felhozott esetben az örszék itéletének jelen törvényjavaslat a' főispánt is aláveti, ki azon itéletnek ellenszegül, büntetése „helyzetére való minden tekintet nélkül“ letartóztatás 's fogság. Egyébiránt jelen törvény rendelkezik arról is, hogy ha a' főispán a' tisztválasztást annak idejében nem akarja megtartani, a' tanácskozányt által választott elnökség tartsa meg. Eltávozása tehát a' főispánnak nem zavarhatja meg a' tisztválasztást; mert a' tanácskozányt választat helyette tüstint elnököt. A' tárgy eldöntése másnapra haladt az indítványzónak azon ígéréte kö-

vetkeztében, miszerint indítványát más nap különös esetekre alkalmazva fogja előterjeszteni. —

CXXXIX ker. ülés jan. 16án d. e. 9 1/2 órakor. Tárgy: a' megyei vesztegetésről a' ker. jegyzőség által készített törvényjavaslat iránti vitakozás. A' főispán elnöki kihágására vonatkozó indítvány egyes esetekre alkalmazva törvényjavaslati alakban az indítványozó követ által felolvastatván, azon megjegyzés közben, hogy az örszék tagjai kihágásairól sem kellene megfedelkezni, 's elfogadtatása után azon ma ismét megújított indítványnak, hogy a' főispáni eskü mintája újra dolgoztassék, kikerestetvén a' mult országgyűlési írományok közt heverő főispáni esküszerkezet javaslatát, közírtra bocsátatni rendeltetett. Ezután olvastatott a' jegyzőség által szerkesztett 39 § a' megvesztegetésről. Tudva van olvasóink előtt, mikép az illetékes választmánynak megvesztegetésről szóló törvényjavaslat-szerkezte a' ker. ülés többségének rokonszenvére két rendbeli kísérlet után sem találván, több napi vitakozások után a' ker. jegyzőség választmánynya alakításában állapodott meg a' többség akarata, most ezen jegyzői kar 's illetőleg választm. következő szerkezeti javaslattal állott elő: „39 §. A' megyei tisztujtás alkalmakor elkövetett széksértés, verekedés, rendbontás, hamis vádtétel és netalán lázadás vagy egyéb súlyosabb kihágások esetei, miután a' büntető törvénykönyv illető cikkelyei, jelesen a' testi sértésekről (12ik fejezet) verekedésekről (13 f.) erőszakos ellenszegülésről (16 f.) lázadásról (46) tisztviselő elleni sértésekről (48) széksértésről (49) végre a' hamis feladásról (25) álnok gyanúsításról (26) rágalomról és becsület-sértésekről (27 f.) szólók hasonló büntények 's vétségekről kellőleg rendelkeznek, azok szerint fognak büntetenni, azon körülmény mindazáltal, hogy a' tettnek a' tisztujtás szolgálat alkalmul, a' beszámítást súlyosbítván. Ezenfelül azonban a' megvesztegetésre nézve különösen rendelkeznek: 1ször a' választó, ki szavazatát határozottan kijelölt célra vagy egyedre előre kialakított bérért köti le, úgy szinte minden, ki másnak szavazatáért ilyen bért ad, vagy előre leköttelez, megvesztegetésért büntetendők. 2or. A' megvesztegetés esetei miatt panaszt tenni a' választás után csak egy hónap elforgása alatt lehet, későbbben tett panasz el nem fogadtatik. Vádlo mindenki lehet, a' megvesztegetés elismerése egyébiránt egyedül a' vallástevő ellen bizonyít. 3or. Büntetésül az adott vagy általvett bért a' megvesztegetett kétszeresen, a' megvesztegető háromszorosan a' megye házi pénztárába fizetendik.“ Felolvastatván e' törvényjavaslat, újra megeredtek a' megyei vesztegetés fölött tartott terjedelmes viták, mert tudni kell, hogy e' javaslat iránt ismét többfelé ágoztak a' vélemények; midőn ezt némelylek lényeges, mások csupán szerkezeti módosítással kívánták elfogadni, többen pedig egészen elvetvén, helyette újat indítványoztak és olvastak fel. Lényeges módosítást követelt a' megvesztegetési t. ostromlásában bámulatos ügyességet kifejtő bajnoka az ovakodó pártnak; utánna más követindítványa ezekben öszpontosult: A' p—i követnek 1ór a' vesztegetésről szóló törv. javaslat első pontjára nézve észrevétele az, hogy itt a' vesztegetés meghatározásából a' „meggyőződés ellenére“ szavak kihagyattak, e' szavakat tehát betétni kívánja, miután csak a' vas-tag megvesztegetések eshetnek különben is büntetés alá, mert szomorú dolog lenne ha a' kormányzások, püspökök st. uradalmi tisztjeiket beparancsolhatván a' nélkül, hogy a' megvesztegetési büntetés valaha utólrhetné őket, az illy beparancsolt emberek ellensúlyul szolgálható köznemeséget bevitele és tartása pedig vesztegetésre magyarázthatatnék. 2or kívánja a' szerkezetbe tétetni, hogy csupán akkor tartassék bizonyosnak a' megvesztegetés, midőn a' tett consummáltatik 's bebizonyul, hogy a' választó a' szerint szavazott mint előre leköttelezte magát. 3) Hogy a' fuvar és természetben kiszolgáltatott élelmezés nem megvesztegetés. A' büntetésre nézve mond szoltó, szeretném nyilván kitenni, hogy ha a' megvesztegetés bebizonyosul is, a' választás ne legyen érvénytelen, mert kiknek az érdekekben volna, mindenkép igyekeznének a' választást megtámadni. A' következő szónok előadásnak töredékei ezek: hogy a' meggyőződésről istenen kívül más nem itélhet, de ha mégis ez is lehető volna, bátor szoltó figyelmeztetni a' Rket egy itéletre, mellyet az egész ország rosszal, az elfogott ifjak itéletére, kik bizonyos eszmékért mondatlak elítéltetni, 's most ellenkezőleg vélekednénk? egyébiránt ha azt meghatározni akarjuk, hogy ki az, ki meggyőződése ellenére adta el szavazatát, akkor, mond, Magyarországon egy tribunal inquisitionis-t kellene felállítani. 2) Midőn P. követe azt kívánja, hogy csak a' tett consummatioja után itéltessék meg a' megvesz-

tegetés, úgy látszik azt kívánja, hogy a' választó meggyőződése ellen szavazzon. A' bünt. t. könyv elve az, hogy a' tett büntetessék, nem pedig a' meggyőződés, úgy de így a' meggyőződés büntetettének. Ne zavarjuk u. m. össze a' bünszerzést a' felbojtással. Nem kívánom azt kutatni, hogy valaki azt, a' mire megfogadva volt, teljesítette é; mert szerintem a' tett consummálva van, mikor valaki megfogadtatott 's a' bért elfogadta. 3) Hogy a' fuvar és élelmezés ne büntetessék, ez úgy hiszem, már máskor szavazás utján eldöntetett. Mi a' szerkezetet illeti, szoltó nem tartja elégnék ezen kifejezést „ki a' kudott bérért“ hanem hozzá kívánna még tétetni „a' járdékért.“ Megjegyzé továbbá, hogy itt nincs semmi gradatio. A' bíróságra nézve kívánja, hogy itt az örszék legyen bíró, mert itt a' bíróság nincs megállapítva, pedig nem akarná, hogy az ebből származó pernek vége hossza ne legyen; az egy hónapi időt — ugymond — sokallom arra, hogy a' vesztegetési esetek bejelentessenek, mert nem tartom közizagsággal meg egyezőnek a' választókat olly sokáig bizonytalanságban hagyni. Egy másik szónok ezekben terjeszté elő nézeteit: ohajtottam volna, hogy ezen szerkezetben határozottan volna meg a' fokozat is, mert különbséglátók abban, hogy a' vesztegetés ki által történik, a' más általi vesztegetés sokkal immoralisabb tett. Egyébiránt inkább elfogadom ezen szerkezetet, a' büntetést kivéve, mint a' p—i indítványt, a' meggyőződés szót belé tétetni nem kívánom, mert e' felett csak isten itélhet, földi bíró nem 's ha igen, akkor igen szépen fogna erről sok bíró itélni, akkor ez tág utja lenne az önkénynek. A' mi Solon itéletét illeti a' pártokról, én is azt mondom, hogy párthoz nem tartozni igen nagy hiba, de bírónak párthoz tartozni nem szabad. Ha P. követének okoskodása áll: akkor nem kell bíró; végre szorosabb büntetéseket kívánok. Ha csak 3szoros visszatérésre büntetetik a' vesztegető, — ez igen csekély lesz, büntetés-sék hivatalvesztésre is. Még azt is ki merem mondani, hogy akkor esünk azon helyzetbe, hogy egy két ember fog uralkodni felettünk, ha a' vesztegetésről törvényt nem alkotunk, nem pedig ellenkező esetben, mint némelylek állítják. Most a' ker. jegyzők egyike szoltalt fel illy formán: A' jelen szerkezet engem ki nem elégit, bár én is részt vettem benne, mert ez a' többség akarata szerint készült. Pártolom a' p—i indítványt. Az volt minapi kívánság, hogy a' definitio tökéletes legyen, már pedig tökéletes ez nem lehet, mintha kimondatik, hogy az a' megvesztegetés, midőn valaki meggyőződése ellen szavaz. V. követe azt mondá, hogy a' meggyőződésről csak isten itélhet, ezzel nem mutatá meg, hogy itt a' meggyőződésről nem kell szólni. Pártolom továbbá abban is P. követét, hogy még az nem megvesztegetés, midőn valaki az ajándékot elvette. Abban is, hogy a' választóknak a' bemenetelrei módnyujtás, a' fuvar 's élelmezés, nem megvesztegetés, mert ez nemcsak természetes és igazságbul folyó, hanem, következése ezen határozatnak, hogy a' választókat nagyobb számmal is lehet bevitetni. De azt kérdem: van e' vajjon abban megvesztegetés, midőn valaki a' vele rokonérelmüeket a' választás helyére beviteti. Egy felső vidéki követ emeli most szavát. Nemes P. és T. megyék követei ugymond a' vesztegetési törvény ellen szólnak, holott ennek alkotását 40 megye 7 ellen már elhatározta, 's így ökigen későn szólnak. Mi a' ker. jegyző által készített 39 § első részét illeti, azt tartom, hogy itt a' bünt. t. könyvre hivatkozás fölösleges, sőt káros is; én tehát ezt kihagyatni kívánom. Mi az első pontot illeti, azt tartom, minthogy nemcsak választó hanem tanácskozó gyűlés alkalmakor is lehet vesztegetés, a' szerkezetből a' „választó“ szó kihagyatandó. A' 2ik pont utóján a' bebizonyítás ezen új nemét a' törvényben kimondatni nem akarom, ezt legjobb lenne a' bírónak bizni. Egyébiránt itt van két codex, a' braunschweigi és Thurgaul cantone, felolvasom — ugymond belőlök, hogy a' legszabadabb országokban mily törvényeket alkotnak a' megvesztegetésről. Csakugyan német nyelven mind kettőből felolvastván, előterjeszté, hogy a' megvesztegetésről egy szerkezetet készített ő is 's ajánlá a' Rnek elfogadtatását. Egy nem rég érkezett követ mondá: Ha vissza lehetne menni a' vesztegetés definitiojára, örömet kezet fogna P. érdemes követével, mert hiszen azt ő indítványozá; de a' többség másként vélekedett, tehát nem is ereszkedik V. követe czáfolásába. Sz. követe által ajánlott szerkezetre nézve azt mondja, hogy abban a' definitio nincs kimondva, a' megvesztegetésnek ugymond más eszéje nem lehet, mint az, hogy megvesztegetés az, midőn valaki szabad akaratját másnak pénzért, vagy más ajándékért alá rendeli. Engem mond tovább — a' jelen szerkezet némelylek stularis módosítások mellett kielégít, épen azért, mert nincs benne

a' hivatal-és választásjog-elvesztési büntetés. Azt hiszem, hogy a' büntetésnek olyannak kell lenni, melyben másnak mint a' statusnak érdeke ne legyen, ama büntetés pedig a' közigazgatást convulsiókba hozná's más ármányoknak nyitna utat. Felolvasá Sz. követe a' helvétziai canton codexének vesztegetésről törvényét, de azt tartom, hogy míg nálunk a' végrehajtó hatalom a' törvényhozásával összhangzásba hozva nem lesz, míg amaz e'felett olly magasan áll, addig nekünk a' bünt. törvények készítésében igen is ovasaknak kell lennünk. Igaza van azonban az 15 pontra nézve Sz. követeinek, hogy a' „választó” szót onnan ki kell hagyni, mert lehet hogy a' tanácskozásokról is fog ez szólni, nem tennem továbbá belé ezt „ki alkudott bérért.” Végül pedig nem jól áll ez „büntetendők” hanem így „büntetendő.” A' 3dik pontban a' vesztegetés elismerése ellen kifogása van Sz. követeinek, de ennek okvetlen benne kell állania, a' 3dik pontra nézve már kimondám véleményemet, most erről már nem szólok. P. követe a' fuvar megengedtetni kívánta. Ugy hiszem, hogy erről már szólni nem lehet, mert már ez el van határozva; az említett módosításokkal tehát pártolom a' szerkezetet. Egy dunántúli követ: V. követe beszéde végén egy kérdést intéze hozzánk, hogy akarunk e' a' megvesztegetésről törvényt hozni? erről kérdést sem lehet most már; hanem szóló intéz hozzá egy más kérdést, t. i. akarja e' az érd. követ M. országon a' választási szabadságot fentartani? A' választási szabadságot minél szélfesb alpra kell állítani, ez az alkotványnak olly kincse, melyet minden áron fen kell tartani; de a' vesztegetés ellen mindenkép törvényt alkotni nem kell, a' vesztegetési törvény a' választási szabadság fentartása mellett csak mellesleges dolog, hiszen ha eddig századokon keresztül vesztegetési törvény nélkül az alkotvány fenállhatott, ezután a' naponként fejlődő mivelttség mellett még inkább fen fog állhatni. Az ezen munkálatban levő szabályok mind praeventívek, 's ez az absolutismusnak legfőbb elve, ezt ugymond szóló részemről legveszélyesnek tartom 's ki is mondám már másszor, hogy ha az, mi ezen munkálatban van, létesülni fog, a' hazára nézve káros leend. Azt mondá egy érd. követ, hogy a' bünt. törvénykönyvre hivatkozás fölösleges, sőt káros; mert ha abból lesz valami, ugy fölösleges, ha pedig nem, akkor káros, mert légbé építetünk; de midőn az orsz. választmányhoz nagyobb mértékben nevezettek ki a' kormányi tagok, mit a' zmutat, hogy az ellenzék ott mindig kisebbségben maradt; a' kkor bizonyosan akarja a' bünt. törvényvet a' kormány, 's így a' hivatkozás nem fölösleges; de az sem áll, hogy káros volna, sőt inkább hasznos és szükséges; a' vád-megindításra rendelt egy hónapi időt elfogadom. Sz. követe — mond tovább szóló — Braunschweigra hivatkozott, de hogy ott az alkotvány olly példányban létezzék, miszerint azt nekünk követni kellene, a' historióából ellenkezőképen mutathatni meg. Hiszen tudvalevő dolog hogy e' piciny hgségekből mindent szabad tenni, csak azt nem, mit más nagyobb absolut statusokban nem akarnak. De meg micsoda is mond szóló, az a' Braunschweig? hát az a' Thurgau? de meg ha követni kellene is a' z a' Braunschweigot, mi van annak codexében? felelet, csak az, mi itt a' szerkezetben. A' mi P. indítványát a' fuvarra nézve illeti, azt szóló nyomosnak találja, de ugy hiszi, hogy itt nincs helye, hanem téessék más Sba, mert itt nagy ellenzék-re találna. Végre azt feleli még Sz. követeinek, hogy máskor szabadabb alkotvánnyal bíró országot hozzon fel mint Braunschweig. Egy követ a' p—i módosítást pártolván, arra, hogy minő alkotványok vannak külföldön, egy kis felvilágosítással szolgált. Nem rég ugy mond egy országban a' főbb hivatalnokok és tisztviselők a' hatóságokhoz körleveleket bocsátottanak, hogy csak azokat válasszák meg, kik a' kormány nézeteit pártolják, mert mit a' kormány akar, az a' nemzetre nézve hasznos; illy megvesztegetés is divatozott. Végül azt mondja, nem kell elvágni a' sasnak szárnyait, mellyel az ég kék azurja felé röpi 's annál fogva vigyázzunk a' vesztegetésről szóló t. hozás alkotásában. A' következő egyházfőfőt sem elégité ki tökéletesen ezen szerkezet, de jelen helyzetben a' táblának mostani állásában el kell azt fogadni. Hogy P. érd. követe a' szerkezet ellen szólott, azon nem csudálkozok, mert hisz előre megmondá, hogy észrevételeit a' szerkezetre, ha elkészül, meg fogja tenni. Mi a' meggyőződést illeti, azt tartja, hogy oda, hol az lakozik, halandó kéz nem nyúlhat, de ha belé tételnék is a' szerkezetbe, ez nem fejezné ki az egész ország kívánságát. Oda kell, ugymond, nekünk munkálni, hogy ha a' korteskedést egészen nem lehet is semmivé tenni, az minél kevesebb legyen. A' korteskedő

vétket követ el magára 's a' hozzá közelebb állókra nézve is, de pártoskodni, ez már más. Midőn szóló kimondja, hogy ő Sz. vagy épen P. követei véleményében osztozik, ez neki gyalázatjára nem válik; de ha 50 — vagy 60 embert maga mellé venne hogy P. vagy K. követei véleményét elnyomja, — ez véték lenne. Szóló az 15 pontra nézve a' szerkezettel megvan elégedve, V. követe be kívánna az „ajándék” ot tétetni, de ez kimaradhat. P. követe pedig azt kívánja, miszerint téessék belé az 15, hogy a' „fuvar” szabad. Szóló azt tartja, hogy ezen fuvar legfőbb symptomája a' korteskedésnek. Azt mondja K. követe hogy nem sok jót vár ezen törvénytől, szóló meg azt mondja, hogy a' mostani praxistól nem vár sok jót. Igaz, annyi századon keresztül felállott vesztegetési törvények nélkül az alkotvány; de most már olly kifejlődésre jutott a' baj, hogy ha elejét nem vesszük a' korteskedésnek, magunknak kell sirni az alkotvány veszte felett. Mert szóló a' magyarnak jövendőjét nem ígér, ha a' korteskedés meg nem szüntetik. Ezután többen az eddig szóló szónokok közül újra felszóltak, de közben némelly megyei követek röviden nyilatkoztak; némellyek a' szerkezet mellett Sz. megye módosításával, mások viszont új szerkezetet ajánlottak. — Egy tiszai követ újra szót emelt a' mondottak czáfolgatásába bocsátkozván, egyébiránt ezzel végzé beszédét: A' hivatal-vesztési büntetésre nézve azt mondá B. követe, hogy ott kell büntetni a' statusnak, hol a' büntetés az ő érdekében van, — de azt kérdi szóló, hol kell inkább büntetni mint ott, hol a' bünös a' status érdeke ellen vét? Igy történi ez épen a' vesztegetés esetében. Azonban a' bünt. könyv kimondja, hogy a' vesztegetett bíró vesztse hivatalát, tehát igazságos azon büntetés is, hogy a' ki vesztegetés által szerzi a' hivatalát, az is vesztse azt el. Azt mondá K. követe, hogy hazánkban erősebb a' végrehajtói hatalom, mint a' törvényhozói, 's hogy illy helyeken a' praeventiv törvény absolutismusra vezet. Ez első tekintetre plausibilisnek látszik, de nézzük megfordítva. Magyarországon most a' törvényhozói hatalom is absolutismusi szint kezdé magára öltetni, 's hogy egészen absoluttá nem lett, eddig a' municipalitás ellenzé: de ezen most fattyu-sarjadékok keletkeztek; ki a' municipalitás kinövését, hogy erősebb legyen a' municipalitás 's hogy aztán az absolutismus ellen jobban működhessek, lemetszeni akarja, arról azt hiszi szóló, hogy az absolutismus kezére nem dolgozik, különben be fog az következni, mert vannak, kik annak hatalmát kések előmozdítani. Ismét egy hathatós előadásu követ jutt szóhoz, mondván: itt nem alkotványos tetről, hanem criminalis kérdéstről van szó, smidőn ilyenrőlván, ekkor más országok codexibe is kell tekinteni, 's mikor ezt teszszük, nem az a' kérdés, hogy az mellyik országé, hanem hogy megfelel e' a' törvény eszméjének. Hisz Napoleonnál ki volt absolutabb uralkodó, 's még is vajjon nincs e' codexében ollyan, minek hasznát vehetni? Legjobb volna mond szóló a' codex-készítést egy férfira bízni; de az alkotványos országban nem történehetik; ez csak absolut országokban eshetik meg. Az általa felmutatott codexeket olly férjfiak készítették, kik ezen munkájuk által európai híre tettek szert, kikhez ugy mond — én 's az előttem szóló megyei követei iskolába járhatnánk; ő ezen munkákra nem alkotványos tekintetben hivatkozott, hanem a' férfiakra nézve, kik ezeket készítették. A' bünt. törvénykönyvet készítő országos választmány használta a' badeni codexet, mert azt jeles férfiak készítették. Hogy szóló a' helvétziai cantonok közül Thurgaut hozta fel 's annak codexéből olvasott, oka az, hogy Thurgauanak codexe jobb a' többi cantonénál. P. követeinek a' második pont utóljára tett észrevételét illető megjegyzésre nézve azt feleli, hogy az érd. követ ur a' Jurynak barátja — ennek pedig bizonyítási theoriája nincs, tehát ezt innen ki kell hagyni. Az absolutismust illetőleg még egy észrevétele van: nekünk ugymond, kik az átalakulás terén tetteleg működünk, azon tapasztalásunk van, hogy a' legtöbb gyökeres reformkérdés, bár a' tanácskozások terén az élet symptomáival jelent meg, még is kevés igtatott belőlök törvénybe, miért? talán mert a' magyar nem képes hosszabb kitűrésre? nem, hanem a' megyékben az intelligentia összetett vállakkal sem tud még csak politialis rendszabásokat is keresztülvinni a' kortesek miatt. Hisz egyébiránt szóló, hogy ezen itteni rendelkezés, csak házi patika lesz, de majd eljön egyszer a' gyökeres reform ideje is, midőn ezeket tökéletesen orvosolhatni, addig ezt elfogadjuk, mert valamit kell tenni a' dologban, ezt a' sürgető szükség kívánja. Folyt.

LEGUJABB: Jan. 16 és 17én a' megyei kihágások korlátozása iránti választmányi javaslat 39 §-ának választmányilag már most harmadszor átdolgozott szerkezte fölötti tanácskozás nagy élénkséggel foly-

tattatott. Jan. 18. A' megvesztegetési törvényjavaslat ezen első pontja iránt: A' választó, ki szavazatát határozottan kijelölt czélra vagy egyedre előre kialakított bérért köti le, úgyszinte minden, ki másnak szavazatáért illetén bér ad, vagy előre lekötölezz, megvesztegetésért büntetendők” köv. kérdések tüzetek ki szavazásul: 1) Ben maradjon e' a' szerkezetben a' kijelölt czél vagy nem? A' többség 28 — 20 ellenében benmaradásra szavazott. Nemmel szavaztak: Pozsony, Soprony, Trencsény, Vas, Nógrád, Liptó, Győr, Veszprém, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Árva, Pozsega, Verőcze, Szerém, Sáros, Szathmár, Szepes és Mármaros. Abauj nem szavazott. 2) Ben maradjon e' a' szerkezetben a' kialakított bér kifejezés vagy nem? A' többség 33 megye 15 ellenében nemmel szavazott. Az igennel szavazott megyék ezek: Ung, Gömör, Borsod, Heves, Bereg, Ugoesa, Csongrád, Torontál, Nyitra, Zala, Komárom, Zólyom, Pest, Hont és Bács. Abauj nem szavazott. 3) Betétessek e' a' szerkezetbe ezen kifejezés: ajándék és adomány, vagy nem? A' többség 26 megye 21 ellenében igennel szavazott. A' kisebbségben maradt megyék ezek: Nyitra, Zala, Liptó, Komárom, Hont, Zólyom, Pest, Tolna, Bács, Turóc, Ung, Gömör, Borsod, Heves, Bereg, Torna, Csongrád, Békés, Csanád 's Torontál. Temes egyik követe, igennel a' másik nemmel szavazván elidálni látszott magát, azonban az egyik követ visszahuzván szavazatát, ez is csakugyan a' nemmel szavazókhöz járult; Abauj pedig szokásszerint nem szavazott. Jan. 19én az egész kerül. ülés szavazásban telt el, a' vesztegetési törvényre vonatkozólag 6szor szavaztak 's a' többség szavazás utján megállapította, hogy ezen kifejezés a' „vesztegetés becsületlen” tett a' törvény szerkezetébe ne téessék, a' választmányilag javasolt vesztegetési büntetés „sulyosabbítassék”, ha választás után tudatik ki a' vesztegetés, a' „következő választásra” terjedjen a' szavazatvesztés büntetése, azonban ismétlés esetében se lehessen senkit szavazásjogától „örökre megfosztani”, egyébiránt ismétlés és nagyobb beszámítás esetében a' büntetés „fogsággal sulyosbítottassék”, a' megvesztegető vesztegetés utján nyert „hivatalát vesztse el” 's általában büntetése a' vesztegetettéhez ugy álljon mint 2: 1. Jan. 20án érdemleges tárgyalatása ama nevezetes indítványnak, miszerint a' követválasztási vesztegetés ügyében a' képréseleti tábla bíraskodjék az illető hatóságokkal leendő közölhetés végett, elhalasztott. A' főispánnak mint elnöknek kihágásai iránti intézkedés tárgyalatása folytatattván, a' szavazási kérdés felett szerteágazó vélemények miatt d. u. 1 1/2 órakor az ülés minden határozott erdevény nélkül oszlott el.

Debreczen január 14kén. A' mult év végén a' debreczeni polgárság, a' Rdek táblája azon határozata ellen, hogy a' zsidók is polgárok lehessenek, hatalmas kérelmet készített az országgyűléshez és épen a' mult év végével küldék föl a' követeknek, hogy azon kérelmet a' debreczeni polgárság nevében adják be. — Legfontosb tudósítás azonban: hogy legfelsőbb helyen elhatározottat, hogy Debreczen városánál a' tisztujtás most is a' régi mód szerint tartassék meg. Kir. biztosságul tisztántul ker. táblai ülnök Detrich Miklós ur van kinevezve. A' tisztujtás határnapja még bizonytalan; innen sokan azt következtetik, hogy a' jelen or. gyűlésen a' kir. városok rendezése nem fog megtörténni.

Eger Jan. 4kén: Kik szab. Eger városának mult 1843d. évi Jan. 4kén tartatott tisztujtása időszakában, a' vesztett P-k párt által mesterségesen előidézett ingerültséggel páros erőszakoskodásokat, mellyek később a' győztes R-a felekezetet példás mérséklete mellett is, majd türelem-vesztésre kinszeríték, e' lapokban híven leirt közleményből olvasák, kétségtelenül azon véleményre jöttek: hogy miután az érintett tisztujtáskor másod izben is vesztett töredék-felekezet sem ármányával sem erőszakoskodásával, saját érdekét 's közjává tisztán belátó győztes felekezetnek teszi 's lelki erejét nemcsak megtörni, vagy elcsüggesztetni nem vala képes, hanem inkább azt kelle tapasztalnia, miként az érintett nemtelen eszközök használata által, azok nagy részinél is, kiket addig, különféle kedvezések ígérgetésével 's ámitgatásokkal saját javok eleni törekvésére csábított, ön jövendő sorsuk feletti komolyabb elmélkedésre, a' külszínnek valótul elkülönítése tudomására 's így azon igazság elősmérésére, miként Eger jelen körülményiben a' városi főbíró személyében nem esupa egyedi, hanem ugyszólván városunk jövendőjét feltételező elvi kérdés rejtezik, ösztönt érezett, az érintett töredék ezen körülményt voltaképp majd csak felfogandván, polgári nyugalomunk további zavarásával felhagyand, 's így közös javunk elősegülésére ha szinte testvéri kezeket nem nyujtand is, leg-

alább több (több gátot nem gürdítend. Milly keserűn családokozának azonban azok, kik a történetek nyomán indulva illy véleményre jöttek, kifejlik a következők. Alig pihenheté magát ki a győztes felekezett nehéz munkájából, alig élvezheté fáradalminak gyümölcsét. midőn az ellenzéknek mindenütt és minden áron hatályosabb befolyást igényelgető, fővezérei, azon városi tisztviselőink s közbizalmunkat bíró polgártársink megbuktatására, újabb kelepceket kovácsolának az alatt, míg párthiveiket, bár erőszakoskodások mestereiként ismeretesek, különféle utakon minden fenytől mentesíteni törekedtek: így történt névszerint az is, hogy míg egy részről, városunk egyik jeles tanácsnoka köztudomásra jött ártatlansága mellett is, egy terhes asszony halálát kegyetlenkedve eszközölő bűnösként, önmagok előtt bevádoltatni eszközöltetve, időközben pedig általuk hivatalától, becsületétől megfosztatni czéloztatva, ugy szőlván polgári halottá tétették s ha csak fejedelmi legfelsőbb hatalom által nem mentetik meg, illy állapotban még sokáig megis maradand; más részről a fent érintett tisztválasztási vérengzések, gyilkolás s egyéb erőszakos törvénytelenkedések elkövetőji, több rendbeli felszólamlás daczára, mai napig is büntetlenül üzik rakoncátlan kicsapongásikat, míg továbbá több elkerülhetlen s nagyobb részben már ki is fizetett városi házi szükségek fődözésére kellő sommákat az uradalomhoz községileg fölterjesztett adókövetési javaslatból törv. joguk ellenére kitörölve, ez által azt eszközölték, hogy ezek jóváhagyása végett, városunk közönsége felsőbb helyekre, honnan orvoslást ma is vár, folyamodni kénytelenült, ők pedig e miatt városunk elöljáróságát, mellynek érintett izgágáskodás miatt az 1843-dik évi adót kivetni még ma sem lehetett, irányáságról vádolni ürügyet készitének, önmagok irányában figyelemre sem tartják érdemesnek azt, hogy az említett fővezérek kezei közt most is közel 80 darab különféle városi közpénztárbeli számadás hever vizsgálatlanul. Ezen forrásból ered utóbb, hogy végtelenek ne legyünk, e hazában soha nem hallott azon esemény is, miszerint városunk főbirájának R. Knak felsőbb parancsok ellenére, a kijelöltendők sorából kihagyhatására és így városunk közönsége köz bizalmának és szeretetének bírása mellett, hivatalából kiejtethetésére sikeresb módot nem lelhetvén, elvégre ellene s a többi részint nemes, részint nem nemes tagokból állott városi bíróság ellen, bizonyos helybeli lakos nem nemes téglavetőnek azon panasza folytában, miszerint, őt az érintett bíróság bizonyos vétkes kihágási miatt, testikép megfenyítetté, a főkáptalan uriszéke, f. hó 4-re kitűzött városi tisztválasztásunkat megelőző dec. 27-kén két uradalmi irnok s egy uriszéki meghívott tagból szerkesztett nyomozó vizsgálatot rendelt; mivel azonban illy uton sem juthatának kívánt czéljokhoz: a tisztválasztási határnap kitűzését, melly az uradalmak által mai nap 8 órára határozatatték remény s aggodalmak közt próbáltuk meg. (Vége köv.)

(Nemzeti színház.) Szombaton, január 27kén Erkel Ferencz első karmester javára; bérlétszűnéssel először adatik: HUNYADY LÁSZLÓ, eredeti opera 4 felvonásban, írta Egressy Benjamin, zenéjét a jutalmaztatandó.

Amerika.

(Mexiko.) Santa Ana 5 évre ismét elnökké választott. Nov. 13kán közel fekvő lakából meglátogatá Veracruz várost s az őrsereggel a nagy piacon gyakorlatot tartván, hosszas beszédben előadá a katonaságnak, miszerint ő a várerősségeket jött megnézni, mert Angliával a háboru elkerülhetlen; ő el van határozva a haza becsületét utolsó csep véreig őtalmazni. Ezen dagályos szóáradozás után azonnal futár érkezék a fővárosból, azon hírrel, miszerint ő ismét elnökül választott meg. E hírnek a katonaság örvendé, de a polgári rend hidegebbnek mutatkozott; Santa Ana pedig falábalól lóra kanyarodott s mezei lakába visszavonult; miből látni való, hogy a hősködő beszéddel csak az elnökség végett handabandázott. A mexikói kormány már tetteleg lépéseket tön, az Angliával nem rég történt kis surlódás kiegyenlítésére, de az angol ügyviselő minden ajánlást visszautasított, míg kormányától az egyezkedés iránt utasítása nem érkezik. — Híre jár, hogy O' Donnell tábornok, Cuba új helytartója, a rabszolgakereskedést ismét életbe törekszik léptetni, s már három hajó szerencsétlen rabszerecsennel ott horgonyt is vetett.

Spanyolország.

(A figuerasi szerződés helybenhagyatott. Cortes-hírek. Krisztina királyné díj-illetéke ismét megindult.) A kormány is meguntá már a sok zavargást, s azért a figuerasi szerződést vonakodás nélkül aláírta, ám-bár szerette volna a zendülőkét kissé keményebben megfenyíteni. — Híre jár, hogy a cortes rövid idő mulva ismét összeülend, s fontos ügyek fölött fog tanácskozni; mások ellenben azt hiszik; hogy ez összeülés csak forma-szerinti lesz, mit rögtön teljes fölösztatás követend, mivel a mostani ministerség sem merészel a cortestöbbségben bizni. — Krisztina özvegy királyné rendes díj-illetéke a kormány rendeletére ismét megindult, s csak az a kérdés most, hogy az eddig levonott összeget is meg fogja e kapni? Jan. Gán a madridi színházak egyikében verekedés történt, bizonyos nemzeti dal zengése miatt, s csak szuronyokkal leheté a zavargást lecsüdesíteni. — Espartero némelly vakbuzgó párthivei Saragossában zendülést akartak támasztani, mit azonban rögtön elfojtott a katonaság. Egy kapitány s 4 altiszt elesett, a zendülők vezére, Parolo kereskedő, pedig fűbe lövetett. — A saragossai postakocsit kirabolták és szerencsére a külminister unokaöcse is az utóbbiak közt volt, ki már most megírhatja a miniszternek, milly gyönyörű közbátorság uralkodik Spanyolországban.

Anglia.

(O'Connell póre jan. 15kén kezdetik meg. Irland ügyét a trónbeszéd szóba hozandja.) A kormány végre

csakugyan elhatározá, hogy a pórt O'Connell s társai ellen jan. 15kén komolyan folyamatba vétetendi; a hivatalos vádiratok már 350 lapra terjednek. Az eskütszéki jegyzéket is elkészíték már, s Dublinban nagy ingerültséget okozott azon körülmény, miszerint az esküttek lajstromából a korona ügyésze minden katólikust kitörölt s így az esküttbírák mind protestansok. — A Globe véleménye szerint, melly kormányügyekben rendesen jól szokott értesülvé lenni, Irland állapotja a trónbeszédben minden esetre meg fog említtetni, s ez bizonyosan igen zajos vitákat szülend mind a két házban. — A új parlamentház falai már két emeletnyire készültek el. — Hudson Lowe Napoleon sz. ilonai bakója meghalt Londonban s nevezetes irományokat s okleveleket hagyott egyik barátjának a nagy fogoly sz. ilonai fogságára vonatkozókat, mellyek hihetöleg nem sokára napvilágot látnandak.

Francaország.

(Költségvetési adatok. Bonaparte Lajos atyjának ellenmondása.) A trónbeszédre készült válaszíratat javaslatot, melly csupán viszhangja az előbbinek, a jan. 12diki követkamrai ülésben olvasták föl, még pedig ellenzész nélkül, s a pénzügyminister azonnal előterjeszté az 1845iki költségvetést, melly szerint 1391 millió frank kívántatik az országos költségek fődözésére. — Bonaparte Lajos atyja hírlapokban jelenti, hogy fiának póre által teljességgel nem érdekeltetik. — Cayenneben a náthahurut mult decemberben nagy pusztításokat vitt véghez a lakosság közt. — Martiniqueben a sárgaláz dühöng.

Portugália.

(Trónbeszéd.) A portugáli cortes rendes üléseit jan. 2kán illy tartalmu beszéddel nyitá meg a királyné: „Tisztelt páirjei s követei a portugál nemzetnek! Örömmel szemlélem e tisztos helyen a nemzet képviselőit összegyűlvé, kiket a status alaptörvénye a közvélemény s népkívánatok tolmácsai hatalmával ruháza fel. Hogy népem fogyatkozásait közelebről ismérhessem, fels. férjem s két gyermekem kíséretében néhány hétre elhagyám fővárosomat s Alemejo és Estremadurát meglátogatám. Reméllem, e kirándulás nem volt minden haszon nélkül az ottani lakosokra nézve. A hozás utolsó üléseinek fenyés megnyitása óta a gondviselésnek tetszett ez ország trónját egy kir. gnyöben újabb támással biztosítani. Örömmel tudathatom Önökkel, miszerint minden frigyes nemzet barátságának legszebb biztosítékát bírom; s reméllem a szent székkeli alkudozások is, a luzitán egyház legkisebb sérelme nélkül, nemsokára be fognak fejeztetni. A fegyveres erő meghatározásánál önök a nemzet becsületét, érdekeit s bátorságát szem előtt tartandják. A charta szabályai szerint a kiadások s bevételek iránti tervek elejökbe fognak terjesztetni s mind ezen, mind a status szolgálat más ágaira nézve ministerim a legcélszerűbb indítványokkal fognak fellépni. Az ülés megnyitott.

Hatodik közgyűlése

a' es. kir. szabadítékú bécs-gloggniczi vasut részvényesinek. Alulirt igazgatóság tisztelettel hja össze jelenleg az alapszabályok 20 és 21ik §§ai értelmében a hatodik rendes közgyűlést, s erre 1844. január 29ik napját határozta.

Tárgyaltatni fognak abban:

- 1) a' vasuti szállítás eredvénye 1843. január 1sejétől december utóljaig, s az erőműgyaré 1843. január 1sejétől november végeig;
- 2) az osztalék hova fordittatása elhatározatlik;

Jegyzéke a' hivatalos száz t. cz. részvényesnek:

Aminger Ferencz.
Arnstein és Eskeles.
Baworowszky J.
Benvenuti G. B.
Beyerl Lajos.
Biedermann M. L. és társ.
Blanc György.
Blühdorn Augusz.
Bruchmann János.
Bruck E. L.
Coenzy János.
Curty fia, M. D.
Dietrichstein Móríc gr. ő excell.
Doblhoff Ignác báró.
Dumba M. testvérek.
Dworzak Ferencz.
Elkansbergi Elkan L. A.
Fngel János.
Foges Ráfael.
Eorster Ferencz.
Geymüller Rudolf báró.
Godeffroy Augusz.
Goldstein L. G.
Gröbner Mátyás.
Günther Fridrik.

Güntner dr.
Gyra Konstantin.
Haramy Soy.
Hardtmuth L. és társ.
Henikstein és társ.
Herzberg Henrik.
Herzfelder unokája Lázár.
Hoffmann és fiai.
Jurkovic Mátyás.
Kaan Sámuel.
Kerkowszky János.
Kiopeka Mihály.
Kohn Gáspár fiának özvegye.
Königswarter Móríc.
Kraus J. E. H.
Laemel Leopold.
Liebenberg és fiai.
Lichtenstein Gyula.
Löwenstein és fia.
Mayer és társ.
Meisl testvérek.
Miller J. M. és társ.
Natorp Aloiz báró.
Neumann József.
Perko Augusz.
Püchler Ferencz.

- 3) a' társaság javára esett részvények fölött rendelkezés történéndik;
- 4) a' sopronyi vasuttársaság ideigl. választmányának levele, az iránt, hogy a' tervezett soprony-nyergesújfalusi vasutvonal, a' bécs-gloggniczi vasuttal kapcsolassék össze, határozat alá kerülend;
- 5) Két új igazgató fog választatni.

Az alapszabályok 17ik §a következtében tehát, az alul megnevezett, szavazatos t. cz. részvényesek, e közgyűlésre meghivatnak, s egyszer smind kértnek, hogy a' fön kitűzött napon, pontban reggeli tíz órakor, az indulóhely udvarában, a' Belvedere-vonal közelében személyesen megjelenni, s előbb onnan az igazolásukra szükséges belépti jegyeket a' központi írószobából elvitetni sziveskedjenek.

Poggi Józs. Mária.
Popp H. K.
Preiss György.
Ralli Amb. di Steffano.
Relai József Antal.
Reyer K. A.
Reyer és Schlik.
Robert és társ.
Robert Flórián.
Robert Lajos.
Rothschild S. M.
Schnapper Antal.
Schönerer Mátyás.
Schuller J. G. és társ.
Schwarz Mihály.
Sina György báró.
Sina János báró.
Sina Simon báró.
Skribanek József.
Spirta K. G.
Stametz J. H. és társ.
Stettner Máté.
Szécsen Miklós gr. ő excell.
Széchenyi István gróf.
Tachaner S. L.
Theurer G. H.

Todesco Eduárd.
Todesco Herrmann.
Todesco Móríc.
Uffenheimer J.
Vacani Kamill.
Walter A.
Wayna és társ.
Wedel József.
Wehler Károly.
Weikersheim M. H. és társ.
Wertheim Dávid és társ.
Wertheimer Gusztáv.
Wertheimstein fia.
Wertheimstein Leopold.
Wertheimstein fia Hermann.
Weschel L. M.
Winter József.
Vocher A.
Wodianer és fia.
Wotzilka H.
Würth Leopold.
Zinner Dömötör.
Zinner és társ.

Bécs, dec. 27én 1843.

A' es. kir. szab. bécs-gloggniczi vasut igazgatóságán